

Fiatal egyetemisták közös döntése a társadalom jövőjének alapelveiről 2025 májusában

Müller Andor¹

Összefoglalás

Feltehetnénk a kérdést, hogy milyen lesz a jövőnk? Talán kérdezzük meg azokat, akik néhány évtized múlva a jövőben fognak élni – mit szeretnének, mi a jövőképük. A jövő bizonytalan, de a fiatalok életképes elképzeléseire lehet számítani. Elsősorban az egyetemisták érdeklődési irányjaival fogunk foglalkozni, és konszenzusos jövőképünkkel, társadalmi világképünkkel.

1. Az egyetemisták jövőképe és közös döntése

A Neumann János Egyetemen a Gazdaságtudományi Karról tíz hallgató írt gazdaságfilozófiából rövid esszét a 2024/2025 tavaszi félév végén, 19–21 évesek. A cél az volt, hogy a fiatalok szabadon elképzelhessék, hogy milyen társadalmi berendezkedés lenne szerintük az optimális, és az mennyiben megvalósítható. (Ezeknek a rövid esszéknek az összegzése a következő fejezetben, azaz az *Identitásmenedzsment IV. Merre tovább? Elképzelések a jövő társadalmáról 2025-ben c. tanulmánykötet 8. fejezetében* található meg. Az esszék pedig jelen kiadványban a 9-18 fejezetekben szerepelnek.)

A „Gazdaságfilozófia” előadások a felvilágosodástól máig követték a társadalmi és gazdasági folyamatokat, filozófiai gondolatokat és társadalomszerkezeti lehetőségeket, illetve azok megvalósulását, ugyanakkor fontos szerepet kapott a kritikai jelleg is. Fókuszban a konzervativizmus, a liberalizmus és a kommunizmus ideológiái, kialakulásuk, gazdasági relevanciáik és kortárs megnyilvánulásaik voltak.

Meg kell jegyeznünk azt is, hogy alapvetően mind a három nagy ideológiai irányzat képviselte magát az esszékben, tehát a konzervativizmus, a liberalizmus és a szocializmus/kommunizmus egyes gondolatai is, bár más-más elméleti „mélységben” és mértékben. Ténylegesen az érdekelte az óraadót, hogy a hallgatók önállóan hogyan gondolkoznak, az oktató ráhatása az ismeretanyag átadására koncentrált, bevonva a kortárs kritikai értelmezéseket. Ennek köszönhetőek a sokszínű elképzelések.

A dolgozatok hallgatók általi rövid prezentációját követően készítettünk egy felmérést arról, hogy kinek az esszéjében volt közvetlenül vagy közvetett utalás az alábbi táblázatban felsorolt fogalmakra, gondolatokra, majd az egyetértés/szimpátia vagy elutasítás volt a kérdés. A kérdésekre a hallgatók kézfeltartással válaszoltak. Az értékelés tehát 1-10-es skálán értelmezendő, a hallgatók létszámának megfelelően (lásd 1. táblázat).

A hallgatók egyetértettek abban, hogy a három, mindenki által elfogadott gondolatot közös értékeknek tartják. Ezek alapján a fiatal egyetemisták által kívánt jövő alapelvei a közösségiség,

¹ Neumann János Egyetem, Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ munkatársa

mely etikailag és nevelés által megalapozott, ezeket tartalommal tölti meg a nemzeti identitás, a család, és a hagyományok. A fenntarthatóság pedig szinte magától értetődő fontosságú, hiszen a jövő generációjáról van szó, akik már tudatosok a környezetvédelem tekintetében, és kritikus szemmel nézik, ha a politika és a nagyvállalatok szereplői zöld politikáról és gazdaságról beszélnek, de közben máshogyan cselekszenek.

1. táblázat. A hallgatók fókuszpontjai (1–10-es skálán, demokratikus szavazás alapján „egyetért vele”)

	A képviselt gondolat	Esszéjében említette	Egyetért vele
1.	Alapjövedelem szükséges lesz az MI/AI előretörése miatt	2	5
2.	Globalista pénzügyi „elit” hatalmi túlsúlyának korlátozása	3	8
3.	Közösségi termelés és feldolgozás fontossága	3	7
4.	Közösségi elosztás fontossága	5	7
5.	Közösségi, társadalmi nevelés, etika	7	10
6.	Civilizációk globális és lokális harcainak enyhítése	0	5
7.	Hagyomány, család, nemzeti identitás	5	10
8.	Fenntarthatóság	5	10

Forrás: saját szerkesztés

Továbbá nagyon hangsúlyos volt a hallgatók részéről az a kíváncsiság is, hogy fontos lenne a globalista pénzügyi „elit” (róluk lásd: Müller, 2024a) hatalmi túlsúlyának korlátozása. Erről konkrét esszék is születtek.

Ami kiemelt fontosságú a fiatalok szerint, az a közösségiség, ami kulcsfontosságú az imént említett probléma kezelésére. Ez nevesítve a közösségi termelés, feldolgozás és elosztás kisebb közösségekben való megszervezésének fontossága, ami ellene tarthatna a globalista pénzügyi „elit” mindent leuraló profitorientált érdekérvényesítésének. Ennek megszervezéséhez szerintük a közösségi, társadalmi nevelés nélkülözhetetlen, hiszen minden az etikai hozzáállástól függ, és annak tényleges morális képviselésétől. Ezek iránya nem mindegy. Nem a diktatórikus elemeket vennék át a korábban levitézlett ideológiáktól, hanem a saját közösségeiket szeretnék megtartani identitásukban. Ezért találták fontosnak a hagyományokat és a hagyományos értékeket, mint a család és a nemzeti identitás.

Mindez pedig annak érdekében szükséges, hogy valahogyan visszafordítsák azokat a káros folyamatokat, melyek lassan élethetlenné teszik az életet ezen a bolygón, melynek környezetvédelmi hívószava a jól értett „fenntarthatóság” és „biodiverzitás” (Dasgupta 2021/2024). Ilyen káros folyamat a profit hajszolása a legnagyobb eszközkezelők, befektetési alapok és általában a multinacionális, transznacionális cégek, vállalatok részéről. Ám nem a kapitalizmust, hanem annak szélsőséges változatát kárhozzátják, mely eltörli a konkurenciát és mindent leszabályoz (lobbysták, aktivisták, politikusok, jogi kényszerítések és médiauralom révén) a saját érdekeiért és így az egyszerű polgár tudatformált szavazógéppé változott, valódi alternatívákban gondolkodó és kritikus állampolgár helyett.

A minden életfelététel védelmének ellenében a nagy cégek mindent a profit szemszögéből néznek, de a környezet szempontjából nem logikus és nem fenntartható az, hogy nem veszik figyelembe az ökológiai lábnyomot. Helyi termékek helyett messziről becipelt áruk, többlet károsanyag-kibocsátással, ráadásul többszörösen egészségügyi kockázatokkal terhelve – mint a GMO általi szennyezettség, valamint erős permetszerek, műtrágya alkalmazása, állatoknál erős antibiotikumok használata, növekedésserkentők –, mindeközben a közeli helyi munkaerő és termelőcégek kiszorítása történik, ami hosszú távon a nemzetgazdaság zsarolhatóságával jár együtt, például az ellátásbiztonság és a GDP tekintetében, stb. (ezekről részletesebben lásd: Müller, 2024b).

Összességében látható, hogy a hallgatók közül a legtöbben kritikusan viszonyultak a globális változásokhoz, feszegették az ideológiai korlátokat, és különböző elemeket vegyítettek egymással, ami azt mutatja, hogy megértették az egysíkú dogmatizmus tarthatatlanságát, és észrevették, hogy valóban olyan társadalmi berendezkedésre van szükség, ahol szem előtt kell tartani a környezeti terhelések minimalizálásával működtetett kereskedelmet, és fent kell tartani a nemzeti értékeket, amihez az ilyen irányú oktatás és nevelés elengedhetetlen. Leginkább a közvetlen környezet és az ország racionális megszervezésével kezdik, de vannak, akik azon túl, nemzetben gondolkodnak, sőt egyesek az emberiség számára is fontosnak tartanának bizonyos minimális alapelveket.

Ahhoz azonban, hogy a társadalmi hagyományok jobboldalinak tekinthető elemei és a községiesség baloldali értékei összeegyeztethetőek legyenek, a mai helyzetnek meg kellene változnia, mivel jelenleg az ideológiai szektáborok rendkívül távol állnak egymástól. A következőkben megpróbáljuk megfogalmazni azt, hogy mi szükségeltetik ehhez.

Források

- Dasgupta, Partha (2021/2024): *A biodiverzitás gazdaságtana – A Dasgupta-jelentés* (rövidített változat), Pázmány Péter Katolikus Egyetem, L'Harmattan Kiadó, Budapest, <https://doi.org/10.56037/978-963-646-086-0>
- Müller Andor (2024a): A globalista pénzügyi elit történeti kialakulásáról és jelenkori összefüggéseiről. https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2024-5/02_Muller.pdf In: Müller Andor (2024): *Identitásmenedzsment III. avagy A globalista pénzügyi elit által diktált geopolitikai érdekérvényesítés hatalomtechnikai játszmái 2024-ben, és Magyarország helyzete, lehetőségei*. MAGYAR GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING MŰHELY (MGTM) 15. KÖTET, Neumann János Egyetem, Kecskemét, ISBN: 978-615-6435-92-7, <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2024-5/>
- Müller Andor (2024b): A mezőgazdaság, a feldolgozóipar és az értékesítési lánc hazai kiépítésének sorsdöntő stratégiája – avagy – megoldás a nyugati pénzügyi elit EU-n keresztüli nyomásgyakorlására a magyar élelmiszer-ellátás biztonságának jegyében. https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2024-5/08_Muller.pdf ISSN 2939-516X In: Müller Andor (2024): *Identitásmenedzsment III. avagy A globalista pénzügyi elit által diktált geopolitikai érdekérvényesítés hatalomtechnikai játszmái 2024-ben, és Magyarország helyzete, lehetőségei*. (GAZDASÁGFÖLDRAJZI ÉS TELEPÜLÉSMARKETING KÖZPONT), Neumann János Egyetem, Kecskemét, <https://start.uni-neumann.hu/telemarket/kiadvanyok/2024-5/>